

HISZEK EGY ISTENBEN

Napjainkban a hitet két nagy veszély fenyegeti. Az egyik a felhígulás. Korunk embere erősen értelmi beállítottságú: ezért hajlandó a hitet összetéveszteni a teológiai, exegetikai vagy egyéb vallástudományi kutatásokkal. Eszerint a hit a „szakemberek” dolga lenne. Korunk embere erősen közösségi, szociális beállítottságú: ezért a hitet könnyen azonosítja a gyakorlati elkötelezéssel és segítséssel, vagy valami „dogmákon túl” összefűző emberi kapcsolattal — innen a túlzások az öku-menizmus és az „anonim kereszténység” értelmezésében.

Az a hit, amelyről jelen számunkban szó van, nem pusztán emberi meggyőződés vagy világnézet, bármilyen szépek és tiszteletreméltók is ezek. „Without faith we can never live”, hit nélkül egyáltalán nem élhetünk — jelenti ki egyik levelében a nagy hegedűművész, Yehudi Menuhin. Igen: az embernek „a kétszerkettő józanságán” túl szüksége van a logikailag már nem igazolható meggyőződés lendületére és odaadására. És ez valamiképpen mindig az Abszolútum tükröződése életben, annak is kell felfognunk, annak megfelelően tiszteletben tartanunk. Mi azonban itt természetfölötti értelemben beszélünk a hitről, mégpedig a keresztény hitről: a hit aktusáról, amint az Isten ingyenes ajándékából és az ember szabad együttműködéséből létrejön, és annak tartalmáról úgy, ahogyan a Hiszekegy mondatai élénk adják.

Ugyanakkor fennáll a másik, ellenkező irányú veszedelem: a kizárólagosságé. A hit felfogásának sokban nem kedvező mai világban a hívő hajlamos szellemi-lelki góttába zárkozni. A nemhívő és méginkább a kételkedő viszont arra hivatkozik: ha a hit ajándék, kegyelem, ugyan mit is tehetne érte? És elhanyagolja mindazt, amivel a maga részéről elébe mehetne ennek az ajándéknak.

Úgy tetszik nekünk, a hit bibliai fogalmához való visszatérés mind a kétféle veszedelemtől megszabadít. „A hit szilárd bízalom abban, amit remélünk, meggyőződés arról, amit látunk” — mondja tömören a Zsidókhoz írt levél híres meghatározása (11,1). Két jegy domborodik ki itt. Az egyik az, hogy valami emberen túlról, természetfelettiről van szó, amit nem „látás” (érzéki tapasztalat) alapoz meg bennünk. A másik pedig az, hogy mégis bensőséges közünk van hozzá: valami nem értelmi, hanem egzisztenciális jellegű „szilárdság” alapján nyugvó — egy felsőbb tekintélyen alapuló — odaadás, ráhagyatkozás, „bízalom” fűz össze vele. Ez természetesen föltételezi a személyes Abszolútumban, az Istenben való hitet, nekünk keresztényeknek úgy,

ahogyan Jézus Krisztusban hozzáférhetővé vált számunkra. „Ez a hívó szeretetre igent mondó, a megnyilatkozó isteni jósnak önmagát szabadon átadó emberi állásfoglalás az, amit hitnek nevezünk“ — írja Mihályi Gilbert bevezető tanulmányában. Ez a lelkület tesz a hitet dinamikussá, kitárulóvá.

Számunk cikkei, más-más oldalról és megközelítéssel, de mind egyaránt ezt a személyes viszonyt, ezt a bízó ráhagyatkozást próbálják megvilágítani, segíteni. Mihályi Gilbert „hitünk atyjának“, Abrahámnak nagy példáján elemzi a hit alapvető tulajdonságait; ez a személyes példa ma is megrendít és követésre szólít. Majd az „örök má“-ból átélünk a valóságos mába: Cserháti József püspök tanulmánya a pap (és minden keresztyén) egyik legégetőbb mai problémájához ad szempontokat: hogyan tehetjük megközelíthetővé mások számára a hit benünk élő boldogító bizonyosságát. Nemesszeghy Ervin londoni teológia-professzor higgadt és lebilincselő okfejtéssel válaszolja fel tudomány és hit párbeszédének tág lehetőségeit. Weissmahr Béla rövid elmélkedése személyes meg gondolás a mai embernek a hithez vezető útjairól. Végül Joseph Ratzinger tanulmánya a hit gyakorlatának konkrét „helyére“, az Egyházba visz el. Ma szinte divattá vált a végzetes szembeállítás: „Isten igen, de az egyház nem!“ A nagy német teológus ezzel szemben elénk tárja: „Hinni nem lehet egymagunkban. Hinni csak mással együtt lehet“; megmutatja, hogy az Egyház mindenestül Krisztusban gyökerezik, tőle függ, őt folytatja közöttünk, mint az isteni Nap „holdja“; és bár tele van emberi gyöngékkal és nyomorúsággal (hiszen mi vagyunk ez az egyház!), továbbra is képes lesz betölteni nagy hivatását — ha nem vonjuk meg tőle szeretetünket.

A további rovatokban néhány személyes vallomás és életút rajza, a hittel foglalkozó néhány újabb kiadvány ismertetése egészíti ki témakörünket. A szentév alkalmából különös figyelmet szenteltünk a római intézkedéseknek és kezdeményezéseknek is.

A Krisztus után 1974. év húsvétját ünnepeljük. „Ha Krisztus nem támadt föl, hiábavaló a mi tanításunk, hiábavaló a ti hitetek is . . . De Krisztus föltámadt a halálból, mint a halottak zsengeje“ (1Kor 15,14.20). Az Istenember nagy elbűvöltjének, a népek apostolának ezzel az örvendező bizonyosságával kívánjuk mi is, hogy hitünk tanúságtétele termékeny legyen mindazoknak a lelkében, akik olvassák.